

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.
№ 11 (968) Сакавік 1967 г.
Год выдання 12-ы.

САВЕТЫ — УЛАДА НАРОДНАЯ

12 сакавіка ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы адбыліся выбары. Грамадзяне рэспублікі выбіралі дэпутатаў у Вярхоўны Савет Беларускай дзяржавы, у абласныя, раённыя, гарадскія, пасялковыя, сельскія органы ўлады. Галасаванне пачалося ў 6 гадзін раніцы і закончылася ў 10 вечара.

Хоць дзень гэты (з пункту гледжання метэаролагаў) быў не надта ветлівы, настрой у людзей быў выдатны. Уся Беларусь — ад сталіцы і да самай маленькай вёскі — палымнела ў сцягах, здавалася, што на зямлю завітаў май. На выбарчых участках грывела медзь аркестраў, стаяў вясёлы гоман, ліліся задушэўныя песні. Ва ўрачыстасці цырымоніі вёска спраччалася з горадам. Да праўленняў калгасаў, дамоў культуры, клубаў, дзе ў большасці выпадкаў праходзіла галасаванне, падкатвалі ліхія тройкі коней, па-святочнаму апранутыя маладзіцы і бабулі, хлопцы і старыя ішлі да выбарчых урнаў, каб выканаць свой грамадзянскі абавязак. А гармонік не сціхаў да позняй ночы... Так бывае заўсёды ў дзень выбараў — весела і ўрачыста, шчасцем і радасцю поўніцца сэрца. І нездарма мы называем гэты дзень — святам савецкай дэмакратыі.

На барыкадах рэвалюцыі нарадзіліся Саветы — правобраз першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Яны загартаваліся ў агні грамадзянскай вайны і ваеннай інтэрвенцыі іншаземцаў, узмужнелі і набраліся волі ў гады першых пяцігодак, вытрымалі экзамен на сталасць у цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага будаўніцтва. За 50 год свайго існавання Саветы прайшлі вялікую школу — навучыліся без цароў і паноў выдатна кіраваць дзяржавай, весці свой народ да зыхатлівых вяршынь працоўных перамог.

У нядзелю, 12 сакавіка, грамадзяне Беларускай рэспублікі выбіралі сваіх прадстаўнікоў у Саветы — лепшых, самых дастойных і паважаных людзей. Такіх, як хірург Ільіянскай бальніцы Рыгор Уладзіміравіч Карповіч, Жыхары Вілейшчыны выбіралі яго дэпутатам Мінскага абласнога Савета. Такіх, як Герой Сацыялістычнай Працы птушніца Мінскай птушкафабрыкі імя Крупскай Кацярына Пятроўна Кармызава. Яна абрана дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Такіх, як старшыня выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных Канстанцін Вікенцьевіч Мацюшэўскі. Цяпер ён будзе прадстаўляць Прыбужскі край у парламенце рэспублікі.

Такімі людзьмі мы ганарымся, ім мы давяраем свой лёс, бо ведаем добра — яны апраўдаюць нашы надзеі, выканаюць наш наказ.

Саветы дэпутатаў працоўных сталі непасрэднай арганізацыяй народных мас. Праз Саветы наш народ актыўна ўдзельнічае ў кіраванні дзяржавай. У Беларускай ССР пры мясцовых Саветах працуе 12 941 пастаянная камісія. У састаў іх уваходзіць 67 415 дэпутатаў. Але не толькі яны засядаюць у камісіях і вырашаюць розныя дзяржаўныя справы. 106 тысяч актывістаў удзельнічаюць у гэтай рабоце.

Некалі Ул. І. Ленін гаварыў аб тым, што кіраваць дзяржавай павінна навучыцца нават кухарка. І мы навучыліся. Людзі ад станка і трактара, настаўнікі і аграномы, будаўнікі і вучоныя сёння моцна трымаюць у руках руль дзяржавы. Саветы заваявалі шырокую падтрымку і папулярнасць у народзе.

Напярэдадні выбараў ЦК КПСС прыняў пастанову аб рабоце мясцовых Саветаў. У ёй падкрэсліваецца, што Саветы, асабліва сельскія і пасялковыя, адыгрываюць усе большую ролю ў эканамічным і культурным жыцці краіны.

Сапраўды, мясцовыя Саветы маюць вялікі ўплыў на жыццё нашай краіны. Яны распрацоўваюць і зацвярджаюць планы гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, кіруюць развіццём мясцовай прамысловасці і сельскай гаспадаркі. У іх кампетэнцыі — народная адукацыя, ахова здароўя, сацыяльнае забеспячэнне, гандаль і многія іншыя галіны народнай гаспадаркі і культуры.

Дэпутаты Саветаў — гэта не асобная каста людзей вышэйшага класа. Яны самі працуюць, самі выконваюць свае законы, самі правяраюць тое, што атрымліваецца ў жыцці, самі адказваюць непасрэдна перад сваімі выбаршчыкамі. У гэтым — сіла нашых органаў улады.

Калі грамадзяне рэспублікі ішлі на выбарчыя ўчасткі, яны па праву задавалі сабе пытанне: «А што змянілася за час, які прайшоў з дня папярэдніх выбараў? Як справіліся са сваімі задачамі Саветы?» І кожны прыходзіў да аднаго вываду: справіліся добра. За 4 гады, якія мінулі з часу апошніх выбараў у Вярхоўны Савет БССР, выраслі новыя кварталы ў гарадах, з'явіліся новыя вуліцы ў вёсках, пачалі выпускаць прадукцыю новыя заводы, даваць ток новыя электрастанцыі. Калі ў 1962 годзе наша рэспубліка сабрала прыкладна 1,8 мільёна тон збожжа, то ў 1966-ым каля трох мільёнаў. Цяпер у калгасах і саўгасах працуе больш як 60 тысяч трактараў, звыш 40 тысяч грузавых аўтамашын, каля 16 тысяч збожжаўборачных камбайнаў і шмат іншай сельскагаспадарчай тэхнікі.

Павысіўся дабрабыт нашага народа. Важкім доказам гэтага служыць рост продажу насельніцтву гарадоў і вёсак тавараў, павышэнне заробтнай платы работнікам раду галін, рост аплаты працы калгаснікаў і ўстанаўленне ім пенсій, размах жыллёвага будаўніцтва ў горадзе і вёсцы.

Галасуючы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, савецкія людзі галасавалі і за свае мары, за заўтрашні светлы дзень, за росквіт рэспублікі і дабрабыт яе грамадзян. І кожны ўпэўнены, што яго мары збудуцца. Таму што Саветы — улада народная. Народ выбраў у Саветы сваіх дэпутатаў, і яны шыра і праўдзіва будуць яму служыць.

У дзень выбараў на адным з выбарчых участкаў Брэста.

Фота В. ГЕРМАНА.

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці Палаца культуры Мінскага трактарнага завода — гальванік М. ПРАЦКЕВІЧ (злева), аператар В. МЫТНІК і электрык М. ЖУКОУСКІ — выступілі 12 сакавіка перад выбаршчыкамі з канцэртам.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

ЮБІЛЕЙНАЯ ЭКСПАЗІЦЫЯ

Выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі СССР у 1967 годзе

Свайго роду Мекка для турыстаў будзе ў гэтым годзе канадскі горад Манрэаль, дзе разгорнецца экспазіцыя «Сусветнай выстаўкі — Экспо-67». Мяркуючы па паведамленнях друку, ужо цяпер вялікую ўвагу прыцягвае павільён Савецкага Саюза. Натуральна, не ўсе жадаючыя змогуць трапіць на выстаўку. І ўсё ж тых, каму не пашанцуе, няхай не траціць надзеі: пазнаёміцца з дасягненнямі Савецкага Саюза ў галіне навукі, эканомікі, культуры яны змогуць на ВДНГ — Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР.

Для ВДНГ таксама, як і для ўсёй Савецкай краіны, гэты год асабліва запамінальны: спаўняецца 50 год Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Таму юбілейная экспазіцыя рыхтуецца вельмі старанна.

У памяшканні дырэктары Выстаўкі дэманструецца яе макет. Мабыць, так яна выглядае з птушынага палёту. Я гутарыў з дырэктарам выстаўкі Віктарам Шахурным, і ў мяне склаўся ўражанне, што новая экспазіцыя ВДНГ гэта — СССР у мініяцюры, дзе даволі поўна прадстаўлена эканамічная геаграфія краіны.

Няма, відаць, ніводнага савецкага і замежнага турыста, які, будучы ў Маскве, не пабываў бы на

ВДНГ. На самай справе, цяжка ўтрымацца перад спакусай — за адзін-два дні паладзіць падарожжа па адной з буйнейшых краін свету за кошт не перавышаючы кошт пачка цыгарэт.

Дык вось, Савецкі Саюз — на тэрыторыі ў 139 тысяч квадратных метраў. Такая плошча выстаўкі ў гэтым годзе. Каб наглядна ўявіць поспехі краіны за паўстагоддзе, патрабавалася рэканструяваць выставачны гарадок. У параўнанні з 1966 годам экспазіцыяная плошча ВДНГ павялічана на трыццаць з лішнім тысяч квадратных метраў. На асноўнай тэрыторыі выстаўкі будуць прадстаўлены наступныя тэматычныя раздзелы: прамысловасць, транспарт, сельская гаспадарка, навука, культура. У павільёнах і на адкрытых пляцоўках наведвальнікі змогуць агледзець больш ста тысяч экспанатаў. Дадам, што на адкрытых дэманстрацыйных пляцоўках (іх агульная плошча — звыш трыццаць тысяч квадратных метраў) маніруюцца буйнагабарытныя унікальныя экспанаты. Дасягненні будаўнічай тэхнікі прадстаўлены ў павільёне на Фрунзенскай узбярэжнай Масквы-ракі.

У мал пачнецца першае знаёмства з экспазіцыяй.

Аб гіганцкім шляху, пройдзеным Краінай Савятаў за паўстагоддзе, сведчыць велічны манумент пераможцам космасу перад галоўным уваходам на выстаўку.

Віктар Шахурны прапануе пачынаць падарожжа з Цэнтральнага павільёна: ён адразу ўводзіць у курс важнейшых палітычных і сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў, якія адбыліся ў СССР. Гордасць павільёна — дзве унікальныя электрыфікаваныя і агучаныя карты краіны. Адна з іх дае нагляднае ўяўленне аб палітычным ладзе СССР і яго эканамічным развіцці на працягу пяці дзесяцігоддзяў. Буйныя электрыфікаваныя макеты і дыяграмы робяць выразнай экспазіцыю гэтага павільёна.

Самым цікавым раздзелам выстаўкі, на думку дырэктара, з'явіцца серыя экспанатаў, аб'яднаных тэмай «Асваенне Савецкім Саюзам касмічнай прасторы». У гэтым раздзеле дэманструецца развіццё айчынай касмічнай навукі ад Цыялкоўскага да нашых дзён. Наўрад хто пройдзе міма ракет, міжпланетных станцый, касмічных караблёў, выкананых у натуральную велічыню. Комплекс экспанатаў раскажа аб утаймаванні атама. Дзеючыя мадэлі, макеты, навіейшыя прыборы — сведчанне

паспяховага развіцця важнейшых праблем атамнай навукі ў Савецкім Саюзе. Наведвальнікі пазнаёмяцца з прымяненнем ізатопаў і ядзерных выпраменьванняў у розных галінах прамысловасці і будаўніцтва, біялогіі, медыцыны.

Тэматычны раздзел «Прамысловасць і транспарт» разгорнут у дваццаці павільёнах. Ён асветляе этапы барацьбы савецкага народа за індустрыялізацыю краіны. Гэта свайго роду парад савецкай тэхнікі: станкі, прыборы, аўтаматычныя лініі з электронным абсталяваннем, макет аўтаматычнага цэха няспынага ліцця, які дае гадавую эканомію на суму ў два мільёны рублёў, легкавыя аўтамабільны вышэйшага класу, саракатонны самозвал, самы магутны ў свеце пратонны паскаральнік...

У павільёне «Хімічная прамысловасць» упершыню ў комплексе будзе паказана развіццё хімічнай, нафтаперапрацоўчай індустрыі, гідролічнай, лесахімічнай і целюлозна-папяровай прамысловасці і хімічнага машынабудавання.

Павільён тавараў народнага ўжытку — буйнейшы з тых, што будуецца зараз у выставачным гарадку. Яго экспанаты — прадпрыемствы лёг-

кай прамысловасці ўсіх саюзных рэспублік, трыццаць міністэрстваў і ведамстваў. Ужо цяпер можна з упэўненасцю сказаць, што павільён не будзе скардзіцца на недахоп увагі: на яго стэндах шырокі асартымент тавараў народнага ўжытку — ад пацкі да навіейшых марак матацыклаў і аўтамабіляў.

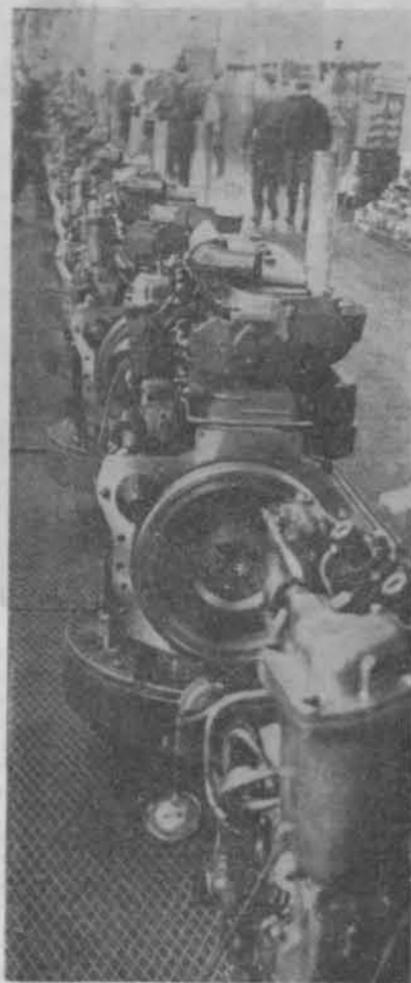
Трэцяя частка экспазіцыянай плошчы адведзена сельскай гаспадарцы. Аб яе поспехах раскажуць 480 саўгасаў, 330 навукова-даследчых інстытутаў, працы буйных вучоных.

Зарубежных турыстаў звычайна здзіўляе размах будаўніцтва ў СССР, асабліва жыллёвага. У адзінаццаці павільёнах выстаўкі будаўніцтва на Фрунзенскай узбярэжнай можна пазнаёміцца з навіейшай савецкай будаўнічай тэхнікай.

Важны кампанент усякага падарожжа — сервіс. Работнікі выстаўкі прапануюць наведвальнікам розныя віды паслуг — камфартабельны транспарт, рэстараны, кафе, закусачныя, дзе пакажуць кулінарнае майстэрства повары-віртуозы нацыянальнай кухні саюзных рэспублік. ВДНГ — адзін з самых зялёных куткоў Масквы — ператворыцца летам у пышны сад. Тут зацвітуць 85 тысяч пахучых руж, больш двух мільёнаў цюльпанаў, флоксаў, гладыёлусаў.

Г. ГАЛКІН.

ЛЮДЗІ * ПАДЗЕІ * ФАКТЫ * ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ

МАСКВА

У Савецкім Саюзе зроблен запуск штучнага спадарожніка Зямлі «Космас-146». На яго борце ўстаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для прэцягу даследаванняў касмічнай прасторы ў адпаведнасці з праграмай, аб'яўленай ТАСС 16 сакавіка 1962 года.

Акрамя навуковай апаратуры, на спадарожніку маюцца: радыёсістэма для дакладнага вымярэння элементаў арбіты, радыётэлеметрычная сістэма для перадачы на Зямлю дадзеных аб рабоце прыбораў і навуковай апаратуры.

На Мінскім матарным заводзе, карпусы якога падняліся на ўскраіне горада за гады сямігодкі, ствараюцца магутныя дызель. Гэты здымак зроблены на зборачным канвееры.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

МІНСК

Сталіца рэспублікі ў хуткім часе атрымае новую міжгароднюю тэлефонную станцыю, магутнасць якой у 2,5 раза перавысіць цяперашнюю. Разгортаецца таксама падрыхтоўка да будаўніцтва першай у Беларусі аўтаматычнай міжгародняй тэлефоннай станцыі. Для яе аснашчэння вырабляецца сучасная айчынная апаратура. Не звяртаючыся да дапамогі тэлефаністаў, абаненты з любых тэлефонаў, уключаных у станцыі Міністэрства сувязі БССР, змогуць самі злучацца з тэлефонамі ўсіх абласных цэнтраў рэспублікі, раду буйных раённых гарадоў і асобных вялікіх прамысловых і адміністрацыйных цэнтраў брацкіх рэспублік. Усе працэсы злучэння, улік часу размовы

і выпіскі рахунку на новай станцыі будуць аўтаматызаваны.

ГОМЕЛЬ

Журы падыяло вынікі абласнога фестывалю аматарскіх кінафільмаў, прысвечанага 50-годдзю Савецкай улады. У ім прынялі ўдзел дзевяць аматарскіх кінастудый, якія прадставілі 11 кінастужак. Першае месца прысуджана карціне «Памятаем», створанай аматарскай студыяй Гомельскай абласной вочна-завочнай школы. Карціна раскажае пра герояў Айчынай вайны, якія змагаліся з ворагам на тэрыторыі Гомельшчыны і загінулі тут за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы. Фільм створан навуцэнцамі пад кіраўніцтвам дырэктара школы М. Тадорава. Другое і трэцяе месцы падзялілі карціны «Залатая восень» і «Наш горад», створаныя студыяй «Юнфільм» палаца піянераў.

МАГІЛЁУ

Ленінградскі дзяржаўны Эрмітаж і абласная арганізацыя таварыства «Веды» праводзяць у абласным доме палітычнай асветы чытанне цыкла лекцый і паказаў твораў вялікіх майстроў зарубешнага мастацтва. Каля тысячы чалавек прысутнічала на першым выступленні старшага навукова-

га супрацоўніка Эрмітажа А. Анапольскай. Яна раскажала прысутным аб творчасці геніяльнага Леанарда да Вінчы і мастацтва адраджэння ў Італіі. Лекторы «Эрмітаж у Магілёве» разлічан на 4 месяцы. У яго праграме дзевяць лекцый-паказаў. Слухачы пазнаёмяцца з бессмяротнымі творамі Рафаэля, Мікеланджэла, Тыцыяна і венецыянскіх майстроў адраджэння, Рэмбрандта і галандскім жывапісам XVII стагоддзя, Рубенса і фламандскім жывапісам XVII стагоддзя. Вялікае месца адводзіцца жывапісу французскіх мастакоў XVIII—XX стагоддзяў.

СТОЛІН

Нядаўна ў сельгасарцелі імя Леніна адбыўся справаздачна-выбарчы сход. Старшыня калгаса Е. Сагановіч паведаміў у дакладзе, што гаспадарка ў мінулым годзе атрымала прадукцыі на 2 мільёны 270 рублёў. Амаль трэць гэтай сумы выдзелена ў фонд аплаты працы. Цяпер бухгалтэрыя складае ведамасць на выплату «трынаццатай зарплата». Так калгаснікі назвалі размеркаванне 10 працэнтаў чыстага прыбытку праз спецыяльны прэміяльны фонд, які ўпершыню створан па рашэнню сходу ўпаўнаважаных арцелі.

Светлагорскае тэхнічнае

Трэці год ідуць заняткі ў Светлагорскім гарадскім прафесіянальна-тэхнічным вучылішчы, якое рыхтуе спецыялістаў для Светлагорскага завода штучнага валакна. Зараз да выпускных экзаменаў рыхтуюцца 330 юнакоў і дзяўчат, будучых прадзільшчыкаў, ствельшчыкаў, апаратчыкаў, слесараў па рамонту тэхнічнага абсталявання. У вучылішчы добра абсталяваныя кабінеты і лабараторы. Вытворчую практыку навуцэнцы праходзяць на заводзе.

На здымаках: 1. Агульны выгляд будынка Светлагорскага вучылішча. 2. Валерыя ШАУЦОУ і Леанід ПАРАХНЕВІЧ будуць слесарамі па рамонту тэхналагічнага абсталявання.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

Передовая статья номера «САВЕТЫ — УЛАДА НАРОДНАЯ» посвящена состоявшимся 12 марта в Белоруссии выборам в Верховный Совет республики и областные, городские, районные, сельские и поселковые Советы депутатов трудящихся. Этот день стал большим всенародным праздником. Каждый, кто шел в этот день на избирательный участок, мысленным взором окидывал путь, пройденный страной за четыре года. Со времени последних выборов в городах выросли новые кварталы, в деревнях — новые улицы, стали выпускать продукцию новые заводы, давать ток электростанции. В каждом добром деле, в каждом достижении страны труд и забота тех, кого народ избрал в свой парламент, кому доверил управление государством.

Трудно найти советского или зарубежного туриста, который, приехав в Москву, не побывал бы на Выставке достижений народного хозяйства. Выставка разместится на площади 139 тысяч квадратных метров. На основной территории будут представлены тематические разделы: промышленность, транспорт, сельское хозяйство, наука, культура. В павильонах и на открытых площадках посетители смогут осмотреть больше ста тысяч экспонатов. Одним из самых интересных разделов выставки является серия экспонатов, объединенных темой «Освоение Советским Союзом космического пространства» («ЮБИЛЕЙНАЯ ЭКСПАЗИЦИЯ»).

В далёких походах, в жестоких боях много довелось сносить и лаптей и тяжелых сапог Михаилу Иосифовичу Королю. Сейчас он доцент, живет в Минске, работает в институте народного хозяйства. Октябрьская революция и Советская власть вывели в люди паренка из бедной белорусской деревни, бывшего солдата царской армии. Большевик Лопатин, с которым ему довелось сидеть вместе в тюрьме, рассказал Королю о великих идеях Ленина, о борьбе за волю, которую ведут большевики. Михаил Иосифович Король стал сознательным бойцом, защищая свою страну от иностранных интервентов и контрреволюционеров. В грозном 1941 году защищал власть Советов на Бородинском поле («ЗА ЗЕМЛЮ, ЗА ВОЛЮ»).

Как бы хорошо ни жилось человеку на чужбине, Родину он не может забыть никогда. Тоска по родной земле, желание услышать родное слово, ощутить поддержку земляка побуждали наших соотечественников за границей собираться вместе. В 1942 году в Канаде возникла Федерация русских канадцев, прогрессивно настроенные эмигранты Соединенных Штатов Америки объединились вокруг газеты «Русский голос». После Великой Отечественной войны патриотические организации соотечественников возникли в Финляндии, Бельгии, ФРГ, Австралии («ИХ АБ'ЯДНАЛА ЛЮБОУ ДА РАДЗІМЬ!»).

Семен Ермакович не был на Родине полстолетия. Все эти годы он помнил родное Городилово, которое считалось тогда селом. Церковь, корчма, кладбище, имение пана, а дальше Березинские болота — вот достопримечательности старого Городилова. «Осенью прошлого года я вновь увидел родные места, — пишет Ермакович. — Городилово теперь называется Березинским и стало настоящим городом. Болота осушены, здесь же построен торфобрикетный завод. Жизнь людей стала зажиточной, культурной, веселой. Все мои племянники и племянницы стали образованными людьми». («ГОРАД НА БАЛОЦЕ»).

пагрузчыкі. Потым робіць механізаваныя — кран-бэлькі — у аддзяленні «Сельгастэхніка», калгасах «Заветы Леніна» і «Баркі», гідраўлічны прэс для клёпкі трактарных рам, разам з групай рабочых будзе навіясную машыну на трактар, якая выкарыстоўваецца для акараваньня торфакрошкі..

Новыя пошукі, новыя накіды. І вось ужо ўсесна чарговая прапанова. Яе аўтар — каваль разам з інжынерамі, механікамі, механізатарамі, рабочымі абмяркоўвае праект новага прыстасавання. Яно адобрана. Кіраўніцтва па яго вырабу даручаюць Мадалінскаму. А праз некаторы час прыстасаванне для ўнясення аміячнай вады ў тарфяных і торфагновых буртах безагаворачна прымаецца..

...Летам мінулага года адбылася раённая нарада перадавікоў сельскай гаспадаркі. На нарадзе дэпутат Вярхоўнага Савета СССР В. Мікуліч ад імя Прэзідума Вярхоўнага Савета СССР гарача вітаў кавалю Сцяпана Мадалінскага і ўручыў яму ордэн Леніна і Залатую Зорку Героя Сацыялістычнай Працы.

Е. СЯЛЕНЯ.
Бярозаўскі раён.
На здымку: С. МАДАЛІНСКІ.

Зорка кавалю

Зімой 1941—1942 года хадзіў па вясковай вуліцы невысокі хлопчук. Ён амаль патанаў у бацькоўскім кажуху, пацёртай шапцы-вушанцы ды велізарных валёнках. Твар і рукі яго былі пакрыты сажай, вочы наліліся слязьмі ад яркага бляску снегу...

Гэта быў сын Купрыяна Мадалінскага — Сцяпан. Цяжкі быў час. Немцы забіралі апошнія — зерне, жывёлу, адзенне. І пайшоў Сцяпан на заробкі. Даламагаў вясковому кавалю кавальчы віль, завесы на дзверы, лямяхі для плугоў.

— Вось і бацьку памочнік, — з горадасцю думаў ён.

Калі родную вёску вызвалі Савецкая Армія, Сцяпан Мадалінскі пайшоў разам з салдатамі. Вярнуўся ён да-

му праз некалькі год. У прыгожым хлопцы цяжка было пазнаць таго Сцяпку, які некалі хадзіў па вуліцах прыціхлых Самойлавічаў. Вясковыя дзяўчаты пазіралі на дэмабілізаванага. А старыя пры сустрэчы называлі Купрыянавічам...

Але час для гулянкі быў непадыходзячы. Наўкол — непачаты край работы. «Дык куды ж цяпер?», — думаў Сцяпан Мадалінскі і вырашыў: «Пайду ў МТС».

Там хлопца сустрэлі з радасцю. Прапанавалі работу на выбар. Агледзеў майстэрні, прыкінуў і заявіў:

— Хачу кавалём...

Відаць, з дзіцячых год заваражыў хлопца распалены метал, з якога на яго вачах ва ўмельных руках узнікала патрэбныя людзям рэчы.

Так і стаў Сцяпан Купрыянавіч Мадалінскі працаваць у механічных майстэрнях МТС. Спачатку — малатабойцам. А праз год у яго працоўнай

кніжцы з'явіўся новы запіс — «каваль». Працуючы, скончыў сямігодку. Дасканаласць асвоіў прафесію, авалодаў усімі тонкасіямі кавальскай справы. Любы заказ выконваў з бляскам, творча. Не раз перадаваў рабочага адзначылі ў загадах, таварышы захапляліся яго майстэрствам.

— Калі Сцяпан што-небудзь зробіў, — таварылі яны, — будзьце спакойны. І трывала, і надзейна.

Усё гэта было прыемна. Але Мадалінскаму хацелася большага. І ён пачаў зноў вучыцца. Асвоіў прафесію слесаря і мантажніка. І зноў думаў, шукаў, намячаў новыя планы. Паступова побач з імем Мадалінскага пачалі змяняцца ўжывацца словы — рацыяналізатар, залатыя рукі.

Вось, напрыклад, Мадалінскі бачыць, што вельмі працаёмкай застаецца пагрузка арганічных і мінеральных угнаенняў. І ён бярыцца за справу, робіць спецыяльныя

на пабудавалі сабе прасторныя дамы жывёлавод калгаса Павел Дусёнак, механізатар Уладзімір Гардзеева.

Калгас імя Леніна — вялікая шматгаліновая гаспадарка. Толькі адной буйной рагатай жывёлы тут больш 1 200 галоў, каля 400 кароў, больш 300 свіней, многа авечак. Расце колькасць машын і іншай тэхнікі. У арцелі 14 трактараў, 8 грузавых аўтамашынаў, 6 камбайнаў.

З кожным годам паляпшаецца жыццё сялян. З першага чэрвеня калгас перайшоў на гарантаную грашовую і натуральную аплату. У сяле ёсць сярэдняя школа, радзільны дом, фельчарска-акушэрскі пункт, бытавая майстэрня, клуб, два магазіны.

Другі раз у Круках мне давялося пабываць зімой, напярэдадні Новага года. Усюды чуліся размовы аб тым, як лепш адзначыць свята. У дамах загараліся прыгожыя ёлкі, рыхтаваўся баль-маскарад у школе, у сельскім клубе. На гэты раз я пазнаёміўся з Вашым братам, Марыя Пятроўна. Афанасій Пятровіч Заяц цяпер на пенсіі, жыве ўдваіх з жонкай. Дзеці ўжо дарослыя, жывуць асобна. Афанасій Пятровіч — былы франтавік, змагаўся з ворагам у гады Вялікай Айчыннай вайны на паўночна-заходнім фронце, быў паранены ў нагу асколкам міны.

Таксама, як і ўсе калгаснікі, жыве Афанасій Пятровіч надзеяна. Прыязджае ў тосці, пераканаецца самі.

Ул. АРЦЕМ'ЕУ.

Па генеральнаму плану ідзе будаўніцтва ў калгасе імя Калініна Нясвіжскага раёна. За кароткі тэрмін тут пабудавана каля 400 аднакватэрных дамоў. Цяпер тут будуецца двух- і трохпавярховыя жылыя памяшканні з цэнтральным ацяпленнем, газам, водазабеспячэннем, каналізацыяй, ваннамі пакоямі. У сяле Сноў — цэнтральнай сядзібе калгаса пабудаваны палац культуры (першы здымак). Вечарамі калгаснікі ідуць у палац культуры, дзе могуць паглядзець кінафільм, узяць у бібліятэцы кнігу, пачытаць свежыя часопісы і газеты ў чытальнай зале (здымак унізе).

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

МОЖАЦЕ ПЕРАКАНАЦА САМІ

Марыя Пятроўна Заяц нарадзілася і да дваццаці двух год жыла ў сяле Крукі Гомельскай вобласці. У гады вайны апынулася ў Германіі, а потым у Францыі.

Наша суайчынніца звярнулася да нас з просьбай расказаць пра сяло Крукі, дзе жыве яе брат Афанасій Пятровіч. Выконваем Вашу просьбу, Марыя Пятроўна.

Старажытнае беларускае сяло Крукі раскінулася ў маляўнічай мясцовасці на поўдні Гомельскай вобласці. Прырода шчодро адарыла гэтыя мясціны прыгажосцю. Добра тут у любую пару года. Летась я пабываў у Круках у жніўні. Дыпазна прабыў у полі. Усё глядзеў, як магутныя збожжавыя камбайны ўбіраюць хлеб. А калі на зямлю лягла раса, разам з камбайнерам калгаса імя Леніна Васілём Карпёнкам пайшоў у сяло.

Мы разгаварыліся. Васіль расказаў аб далёкім мінулым гэтага краю, аб яго свабодалюбных людзях. Жыхары Крукоў прымалі ўдзел у рэвалюцыі 1905 года, а потым у Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У гады другой сусветнай вайны яны на франтах і ў партызанскіх атрадах абаранялі незалежнасць Радзімы.

Калі мы зайшлі ў сяло, Васіль паказаў мне новыя дамы, грамадскія пабудовы, зялёныя алеі, якія выраслі пасля вайны. Крукі ўзняліся з руін і попелу і сталі яшчэ прыгажэйшымі, чым былі да вайны. Тут зараз больш 300 дамоў. Побач з драўлянымі ўсё часцей будуецца дамы з цэглы. Нядаў-

Першая геаграфічная карта Беларусі створана ў лабараторыі геахімічных праблем АН БССР. На ёй адлюстраваны вынікі вывучэння цеплавога балансу зямной кары на тэрыторыі рэспублікі.

Кіраўнік работы акадэмік АН БССР Г. Багамолаў паведаміў карэспандэнту БЕЛТА: — Карта паказвае, што найбольшыя тэмпературы вод і глыбінны парод — да 80 градусаў па Цэльсію — зарэгістраваны ў межах паўднёвай часткі рэспублікі (на Палессі) і размяшчаюцца за тры тысячы метраў ад паверхні. Мінімальныя тэмпературы — 15—10 градусаў адзначаны на паўночным захадзе — у раёне так званых беларуска-літоўскага масіву. Сярэднія тэмпературы зафіксаваны ва ўсходняй і ў заходняй частках Беларусі. Маючы больш дэталёвыя геаграфічныя карты, можна будзе больш дакладна вызначыць залежы каштоўных выкапняў, наяўнасць лячэбных мінералізаваных вод рознай тэмпературы. Асабліва вялікую цікавасць у гэтых адносінах мае раён Беларускага Палесся. Тут сустрэты высокатэрмальныя сульфатныя, хларыдныя, серавадародныя воды з утрыманнем серавадароду ў некалькі разоў большым, чым у вядомай Мацэсце. Крыніцы тэрмальнага вод на карце адзначаны больш чым у 10 месцах рэспублікі.

У гэтым годзе сектар гідрагеахіміі і геаграфіі лабараторыі геахімічных праблем намячае таксама правесці работы па вывучэнню цеплавога патоку асобных зон зямной кары Беларусі.

КАРТА ПАДЗЕМНАГА ЦЯПЛА

— Ну, дык хто ж з вас забіў баронаву свінню?

Салдаты маўчалі. Гучна сцэбанушы плеткай па халеве бота, паручнік Пратэпапаў павольна прайшоўся ўздоўж строю, крута павярнуўся, замір, чакаючы...

Салдаты стаялі нерухома. Згаварыліся ўсе — не выдаваць. Да якога часу цяпець можна? Кожны дзень адно і тое ж. Ледзь раззідзела — каманда: «Стройся, бягом марш!» Цэлы дзень на плацу, толькі і чуеш: «Лажыся! Устаць, скаціна!» Ледзь затрымаўся — паручнік плеткай аб кулаком у зубы — ра-а-а! А ты стой, маўчы.

Асабліва лютым паручнік быў з пахмелля, пасля начных папоек у барона. Батальён стаяў у маітку Корфа. Сотні гектараў адной толькі ворнай зямлі меў барон. Ужо трыці год ішла вайна, а яму хоць бы што: кожны вечар у палацы балі.

Па вечарах, прыслухоўваючыся да музыкі, якая даносілася з залы, салдаты грызлі чэрствыя сухары і гаварылі: — Каму вайна галодная, а каму маці родная!

Сёння, вяртаючыся з заняткаў, адзін з салдат не вытрымаў, убухануў шабляю свінню барона, якая трапіла пад ногі. Перад вачэй паручнік Пратэпапаў пастроіў усіх на плацу.

— Ну, апошні раз пытаю, хто забіў баронаву свінню? Салдаты маўчалі. Скуласты твар паручніка наліўся крываю. Ён выплонуў цыгарэту, крыкнуў: — Хто дзяржурны? — Радавы Каролі! — вышаўшы са строю, гаркнуў Міхаіл.

— І ты, скаціна, не бачыў? — Ніяк не, ваша бласгоддзе!

Мочны удар па твары аглушыў Міхаіла. Ён пахіснуўся, але устаў. І тады, забіўшыся на ўзбег, трынуў паручніка кулаком па зубе. Той, смешна ўскінуўшы рукі, рухнуў снолам на зямлю.

— Бяжы хутэй, а ты яшчэ прыстрэліць, год! — ашумелі салдаты.

Міхаіл што было моцы кінуўся да казармы, скапіў сваю вінтоўку і на вакзал... Таварняк імаўся на захад. На вялікіх станцыях не спяняўся. І гэта радавала Міхаіла. Ён сядзеў на падножжы алошняга

вагона, прагна, адну за другой курьёў самарукці. Гучна, у такт невясёлым думкам Міхаіла пастукалі на стыхах рэзакі. «Ху-тэй, ху-тэй», — падганялі яны. «Куды ж цяпер падацца? — думаў салдат. — А, была не была, паеду на фронт. Скажу, адстаў ад сваёй часці. А і сапраўды, там больш цяжка будзе адшукаць. Ды і дом бліжэй».

На станцыі Маладзечна Міхаіла арыштавалі. Вусаты, з чыравоным носам фельдфебель штуршок бота кінуў яго ў камеру і хутка зачыніў жалезныя дзверы.

У камеры было цёмна. Пасля сонца, іскрыстага снегу вільчора рэзала ў вачы. Міхаіл міжвольна прыжурчыўся.

— Эге, браткі, у нашым паку прыбыло, — раздэўся з лята нейчы вясёлы голас. — Чаго стаў, праходзь, праходзь, калі ласка...

Міхаіл прыгледзеўся. Насустрач яму з цэмы ішоў высокі, шыракі плечы салдат у накінутым на плечы фартым шынялі. Ён вельмі ўсімкнуўся, працягнуў руку: — Будзем знаёмы, Лапацін... Так у радавога Міхаіла Кара-

ля пачаліся заняты ва куліверсіце паліграматы. Справа ў тым, што ў камеры, у якую трапіў Міхаіл, сядзелі большавікі, анархісты, меншавікі, эсэры. З раніцы да вечара тут працягваліся гарачыя дыскусіі. Міхаіл толькі дзіўліўся: усё нейкія словы незразумельна, нейкія парты розныя. Сядзеў моўчкі, забіўшыся ў куц. Падсудзіваўся Лапацін, распытаў аб доме, аб маці. Міхаіл ужо ведаў, што Лапацін і другі, маленькі салдат Капылоў называюць сябе большавікамі. Што гэта за слова такое, Міхаіл тады не ведаў, але, прыслухоўваючыся да іх размовы, усё часцей лавіў сябе на думцы: «А праўда ж: справядліва, гавораць і аб фабрыкантах, і аб вайне, і асабліва аб зямлі. Праўда! Зямлю памешчыкаў трэба аддаць сялянцам».

Прызнацца, рукі Міхаіла ўжо даўно змудзіліся на роднай зямлі. У сне часта бачыў: ідзе за плугам, а ззаду маці бульбу кідае ў барозны. Нарадзіўся Міхаіл у вёсцы Лядна Случскага павета. Зямлі ў бацькі, старога царскага салдата, было не многа. «Пераплоніць можна», — горка жартваў часам бацька.

Міхаіл скончыў некалькі класў царкоўна-прыходскай школы. І на гэтым даваўся паставіць кропку. Памер бацька, падаваў здароўе на службе цару. У гады вайны Міхаіла і яго брата А тут хутка — не хапала яшчэ ліха — трымнула вайна. Міхаіла забралі ў салдаты. Месяцы праз два атрымаў пісьмо з дома. Маці паведаміла — прызвалі ў армію і брата, скардзіла — каля афіцэра забралі. Зусім дрэнна стала. Як там, дома, Міхаіл не ведаў. Даўно не атрымліваў пісем. А цяпер і кацка перастаў, адкуль ведаць маці, што яе сын у турму трапіў. Ноччу думкі аб доме гналі сон, раздзіралі душу.

— Што невясёлы, добры моладзец! — падсудзіваўся Лапацін.

Закурваў, здалёк заводзіў гаворку аб воршве, аб сенакосе. Міхаіл ажываў. Гаварылі аб вайне, якая да смерці надакучыла прастаму салдату.

А потым Лапацін раскаваў пра Леніна — кіраўніка партыі большавікоў, аб праграме партыі. Слухаў Міхаіл, і западалі ў сэрца гарачыя, поўныя веры словы, западалі, нібы зярыты ў

цёплую зямлю, і давалі буйныя ўсходы.

Аднойчы ноччу ў калідоры турмы раздаўся гучны тупат салдацкіх ботаў. Дзверы расчыніліся, і некалькі салдат зрываючыся ад радасці голасам крыкнуў: — Выходзі! Скінулі царя!

Тут жа ў дзверы турмы разам з Лапаціным Міхаіл атрымаў вінтоўку і па загаду нейкага рабочага-чыгуначніка кінуўся на вакзал разабраўшаць жандараў і лану генералаў...

Па краіне лютуючай завяржухай зашумела рэвалюцыя. Усюды ствараліся Саветы рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў. Па парадзе Лапаціна Міхаіл уступіў у Чырвоную гвардыю. З Петраграда прыходзілі самыя розныя чуткі. Лапацін хадзіў злосны: — Рэвалюцыю зрабіў народ. А ўладу захапілі буржуі. Бачыць, прыгожымі словамі сільшчы — са свабоды, абарона Айчыны да пераможнага канца! Чуе маё сэрца, паставіць яны працоўны народ да сценкі. Але мы таксама не лыкам шыпяць! Паглядзім, чья воля!

Хутка Лапацін паехаў у Петраград, а Міхаіл падаўся блі-

жэй да дому. У Случку адным з першых заісаўся ў чыраонагвардзейскі атрад. Падпарадкаваўся атрад толькі загадам Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў.

Па палях акрыяўленай, галоднай Расіі ішоў месяц кастрычнік. Аднойчы дажджлівай ноччу чыраонагвардзейцаў паднялі па трывозе: — Прышло паведамленне — у Петраградзе пачалася сацыялістычная рэвалюцыя!

Хутка, без мітусні, чыраонагвардзейцы пастроіліся на вуліцы. Усіх разбілі на асобныя групы. Міхаілу з дзясцяцю чырвонагвардзейцамі быў дадзены загад захапіць павятовае вайсковое ўпраўленне.

Падыйшлі, у вонках гарыць святло. Міхаіл паставіў на вуліцы вартавых, узбег на ганак, равану на сябе дзверы...

Палкоўнік і афіцэры не супраціўляліся. Адабраўшы ў іх зброю, Міхаіл тут жа зачыніў іх у суседнім пакоі...

Раніцай над самым высокім будынкам горада лунаў чырвоны сцяг. У далёкі Петраград паляцела тэлеграма: «У Случку ўлада належыць Саветам».

Няхай жыве сацыялістычная рэвалюцыя рабочых і сялян!

Калі праз некалькі месяцаў на маладу рэспубліку Саветаў рынуліся полчышчы кайзераўскіх войск, случкі чыраонагвардзейцы пачалі рыхтавацца да абароны. Сотні новых бачоў прыйшлі ў іх рады. Сяляне навакольных вёсак прыслалі сваім абаронцам хлеб, коней, некалькі пар ботаў і дзве тысячы новых ліпавых лапцей. Міхаілу дасталіся лапці. Адкінуўшы вярныя салдацкія боты, ён умела надзеў лапці, стаў у строй — да паходу гатовы. У той момант ён не ведаў, што яшчэ многа, ой, як многа даядзецца знасіць яму ў далёкіх паходах і цяжкіх ботаў і новых лапцей. Міхаіл Іосіфавіч Кароль біўся з немцамі, палкамі, бандамі «злельных».

У грозным 1941 годзе адстойваў уладу Савету на Барэдзінскім полі. За заслугі перад Радзімай адзначан некалькімі ўрадавымі ўзнагародамі.

Цяпер ён дацэнт, працуе ў Мінску, у інстытуце народнай гаспадаркі.

М. САКАЛОУ.

У 1939 годзе пры буржуазнай Польшчы ў рабнім цэнтры Маладыя Брэскай вобласці была на ўзвеш раён адна бальніца на 15 ложкаў. Яе абслугоўвалі ўрач. 2 фельчары і акушэрка. За гады Савецкай улады ў Маладыя вырас новы бальнічны гарадок са светлымі ўрачэбнымі кабінетамі, з сучасным абсталяваннем. Зараз тут працуе больш 170 медыцынскіх работнікаў, у тым ліку 20 урачоў.

НА ЗДЫМКУ: фельчар А. САЛАДУХА ў фізіятэрапеўтычным кабінцеце. Фота І. ВІРКО.

ІХ АБ'ЯДНАЛА ЛЮБОЎ ДА РАДЗІМЫ

Першыя патрыятычныя арганізацыі рускіх эмігрантаў за мяжой пачалі ўзнікаць яшчэ да другой сусветнай вайны. Як бы добра ні было чалавеку на чужыне, ён ніколі не можа забыць сваю Бацькаўшчыну, тое адзінае на зямлі месца, дзе нарадзіўся і вырас.

— Мійна наша беларуская зямля, якую тоіш ты ў сабе сілу? — піша наш зямляк з Аргенціны Сіплян Філатовіч. — Ужо трыццаць год — слова жыцця — прайшлі на чужыне, а вобразы людзей таіх яркія і выразныя. Яны сталі ў маёй памяці яшчэ прагай і даражэй. Стогадовая дуброва і малады саснова-бірузавы лес — равеснік мой, што сталася з вамі за маю доўгую адсутнасць? Ці даядзецца нас яшчэ ўбачыць? Старасць бліжэй, а крылатая няўростліва мара ўсё не здзяйсняецца!

Тут па Радзіме жаданне пачуць роднае слова, адчуць падтрымку зямляка, прымушалі нашых суайчыннікаў збірацца разам. У 1942 годзе ўзнікла Федэрацыя рускіх канадцаў. У склад яе ўваходзілі людзі, якія шчыра спачувалі савецкаму народу ў яго вялікіх горах і мужнай барацьбе, і, як маглі, імкнуліся аказаць дапамогу.

Яны з лозунгамі выходзілі на вуліцы і патрабавалі знішчэння фашызму. За гады вайны члены федэрацыі сабралі 550 тысяч амерыканскіх долараў для аказання дапамогі ахвярам вайны ў СССР.

Такую ж падтрымку аказвалі ім у гады вайны зямлякі ў Злучаных Штатах Амерыкі, якія аб'ядналіся вакол прагрэсіўнай газеты «Русский голос».

У 1945 годзе па ініцыятыве прагрэсіўна настроеных рускіх у Фінляндыі быў створаны Рускі культурна-дэмакратычны саюз. У яго складзе рускі камітэт абароны міру ў Фінляндыі, тэатр, хор, балалячны аркестр, спартыўнае таварыства «Динама», саюз мастакоў. Пасля вайны ў Бельгіі ўзнік Саюз савецкіх грамадзян.

Чым зараз займаюцца ўсе гэтыя людзі і патрыятычныя арганізацыі? У Саюзе савецкіх грамадзян 11 аддзелаў па гарадах краіны. Усю пачу работу на месцы аднаго з іх: 1. Дзяціныя ранішнік, прысвечаны Новаму году. 2. Паказ савецкіх кінафільмаў. 3. Па суботах заняткі ў школе рускай мовы. 4. Сустрэча з савецкімі маракмі.

Пры кожнай патрыятычнай арганізацыі ёсць бібліятэка, дзе можна прачытаць газеты, часопісы, кнігі на рускай мове. Члены саюзаў адзначаюць савецкія святы, наладжваюць вечары, да якіх жанчыны гатуюць рускія стравы. Часта адбываюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці, на якіх зямлякі і зямлячкі спяваюць рускія, беларускія, украінскія песні. У Бельгіі, напрыклад, у хорах спяваюць і дзеці. Яны ведаюць шмат старажытных рускіх песень, песень савецкіх кампазітараў.

Часопіс «Наша жыццё», які выдасца ў Фінляндыі, нядаўна пісаў, што рускія, якія там жывуць і ведаюць аб дасягненнях Савецкага Саюза, павінны раскаваць аб гэтым фінан, дапамагаць умацоўваць дружбу з савецкім народам.

Землякі, якія вяртаюцца з падарожжа па нашай краіне, выступаюць у сваіх клубах з расказаў аб жыцці савецкіх людзей, аб тым, якой стала Радзіма за 50 год існавання Савецкай улады.

Многія выступаюць на старонках газеты «Вестник» (орган Федэрацыі рускіх канадцаў), «Русский голос», часопісаў «Наша жыццё» (орган Рускага культурна-дэмакратычнага саюза), «Советский патриот» (орган Саюза савецкіх грамадзян) і іншых прагрэсіўных выданнях.

Кожны год у піянерскіх лагерах Савецкага Саюза адпачываюць дзеці суайчыннікаў. Звычайна гэта дзеці тых, хто прымае актыўны ўдзел у жыцці і рабоце саюзаў.

Колькасць рускіх патрыятычных арганізацый за мяжой павялічавецца. З пісьмаў з Аўстраліі мы даведзеліся аб рабоце Рускага клуба ў Сіднеі. Нядаўна на адзін з вечароў у клуб была запрошана каманда савецкага танкера. Маракм сабралася канцэрт мастацкай самадзейнасці, на якім жанчыны выступалі ў рускіх нацыянальных касцюмах. Адзін з савецкіх афіцэраў папрасіў прыняць каманду ў члены клуба. «Нам гэта было вельмі па душы», — пісалі з Сіднея. — Мы прынялі маракму ў ганаровыя члены. Гэтым самым мы яшчэ мацней будзем звязаны з Радзімай».

А зусім нядаўна гошчэм Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі быў наш зямляк з Федэратыўнай Рэспублікі Германіі. Ён раскаваў нам аб маладым таварыстве «Бязрозка», у якое аб'ядналіся беларусы, рускія, украінцы, закінутыя няласкавым лёсам за мяжу. Спачатку невялікая групка, цяпер яна налічвае каля півдзсяці членаў. У святы або проста ў вольныя вечары збіраюцца ў свой клуб у Гановеры патрыёты. Людзі пераадоўваюць сотні кіламетраў, каб прыйсці сюды, паслухаць расказ аб тым, што робіцца на іх далёкай Радзіме, сустрэцца з прыхаўшымі з Савецкага Саюза турыстамі, паглядзець савецкі кінафільм.

На тэрыторыі Заходняй Германіі ёсць помнікі, брацкія магілы, дзе пахаваны загінуўшыя савецкія воіны. Члены клуба даглядаюць за імі, клопаюцца аб тым, каб на іх былі заўсёды жывыя кветкі.

У бібліятэцы пры клубе можна знайсці савецкія часопісы, газеты, кнігі рускіх і сучасных савецкіх аўтараў.

— Мы імкнемся не адрывацца ад сваёй зямлі, ведаць аб ёй. Наша арганізацыя — гэта маленькі астравок Радзімы, тут мы адчуваем сябе рускімі, і гэта аблягчае наша жыццё за мяжой, — раскаваў наш суайчыннік.

А што робяць зямлякі ў краінах, дзе няма патрыятычных арганізацый? Яны трымаюць кантакт з Беларускай таварыствам і рэдакцыяй «Голас Радзімы». Атрымліваюць газеты, кнігі, не парываюць сувязі з Радзімай. У тых краінах, дзе ёсць таварыствы дружбы з СССР, суайчыннікі імкнуцца па меры сіл быць карыснымі гэтым таварыствам, прымаць удзел у іх рабоце.

Д. ЧАРКАСАВА.

ГОРАД НА БАЛОЦЕ

У гады майго дзяцінства Гарадзілава лічылася сялом. На ўзгорку, у гучыні дрэў стаяла царква, а пры царкве — могілкі. А калі павярнуцца тварам на ўсход і збегчы з горкі ў лагчыну, трапляеш як раз у карчму. Памятаю, кожную нядзелю пасля службы ў царкве многія заходзілі сюды падмацавацца саракаградуснай. Насураць карчмы, цераз дарогу, стаяла кузня. За ёй было народнае вучылішча і сямля папа. Поп быў багаты, меў некалькі пар коней, шмат жывёлы, трымаў пастаянна фурмана і пастуха, а з гаспадаркай яго ўпраўляліся парабкі. На поўдзень ад карчмы знаходзіўся маёнтак Моські, а за ім — Бярэзінскае балота. Усё так выглядала некалі Гарадзілава.

Восенню мінулага года я зноў убачыў родныя мясціны, калі пачаўся ў гасцях у брата на Маладзечаншчыне. Захацелася мне паглядзець і на Гарадзілава. Да маёй эміграцыі ў Амерыку (а пакінуў я Беларусь у 1911 годзе) я разам з братамі працаваў на бацькавай зямлі. Кожнае лета мы касілі сена на тым Бярэзінскім балоце. Работа была не лёгка, а карысці — ніякай. Учацяверы бразгалі сена, восем дзён ад світання і да цмяна працавалі, бывала, у сенакос, а складавалі ўсяго тры стажкі сена. Прычым вывезці яго адтуль лётам не было ніякай магчымасці. Чакалі зімы, пакулі мароз скуе балота льдом.

Гарадзілава я не пазнаў. Праўда, царква стаяць, я і стаяла. І сёння ў ёй адбываюцца малебны. Ад карчмы і кузні і следу не засталася. На іх месцы маслосырзавод вырас. У Гарадзілаве — цэнтр буйнога калгаса. На непраходных балотах вырас гарадок. У яго ўліваецца старое сяло. І называецца ўсё гэта цяпер — Бярэзінскае. У Бярэзінскім больш тысячы жыхароў. У гарадку — прыгожая плошча, парк, протыя вуліцы, забудаваныя сучаснай архітэктурай дамамі. А ў дамах ёсць усё, што неабходна для нармальнага жыцця. Новая школа і бальніца, паштовае аддзяленне і магазіны, цудоўны клуб з багатай бібліятэкай, з вялікай залай, дзе дэманструюцца кінафільмы і адбываюцца сходы, лекцыі, розныя ўрачыскасці. І ўсё гэта на тым самым Бярэзінскім балоце, на якім летам не тое, што праехаць, а нават прайсці нельга было.

Бярэзінскае ўзнікла і будзеца цяпер дзеля гэтага самага балота. Хто раней думаў, што багну можна ў скарыбы ператварыць! У 1953 годзе тут вырас вялікі торфазавод. Цяпер на ім працуюць сотні чалавек. Завод дзе брыкетны торф — вельмі таннае і зручнае паліва. Патрэбы на яго настолькі ўзраслі, што калектыву торфазавода сур'ёзна заклапошчаны, як хутчэй расшырыць здабычу і перапрацоўку торфу.

... Я стаў і вачам сваім не верыў: па балоту імаўся цягнік. Ён цягнуў доўгі ланцуг вагонаў, запоўненых чорнай крошчай. Яе везлі з месца здабычы на завод. А адтуль па доўгаму транспарце рухалі пылілы невялічкія брыкетны, якія замяняюць агуль і дрывы. Сёння ў маіх родных мясцінах у кожнай сялянскай хаце гаспадзіні палыць печы гэтымі чорнымі цягнікам — брыкетным торфам. У Бярэзінскім настаянічому мае дзве пляменніцы. Праз іх я меў магчымасць пазнаёміцца з

цэнтр буйнога калгаса. На непраходных балотах вырас гарадок. У яго ўліваецца старое сяло. І называецца ўсё гэта цяпер — Бярэзінскае.

У Бярэзінскім больш тысячы жыхароў. У гарадку — прыгожая плошча, парк, протыя вуліцы, забудаваныя сучаснай архітэктурай дамамі. А ў дамах ёсць усё, што неабходна для нармальнага жыцця. Новая школа і бальніца, паштовае аддзяленне і магазіны, цудоўны клуб з багатай бібліятэкай, з вялікай залай, дзе дэманструюцца кінафільмы і адбываюцца сходы, лекцыі, розныя ўрачыскасці. І ўсё гэта на тым самым Бярэзінскім балоце, на якім летам не тое, што праехаць, а нават прайсці нельга было.

Бярэзінскае ўзнікла і будзеца цяпер дзеля гэтага самага балота. Хто раней думаў, што багну можна ў скарыбы ператварыць! У 1953 годзе тут вырас вялікі торфазавод. Цяпер на ім працуюць сотні чалавек. Завод дзе брыкетны торф — вельмі таннае і зручнае паліва. Патрэбы на яго настолькі ўзраслі, што калектыву торфазавода сур'ёзна заклапошчаны, як хутчэй расшырыць здабычу і перапрацоўку торфу.

... Я стаў і вачам сваім не верыў: па балоту імаўся цягнік. Ён цягнуў доўгі ланцуг вагонаў, запоўненых чорнай крошчай. Яе везлі з месца здабычы на завод. А адтуль па доўгаму транспарце рухалі пылілы невялічкія брыкетны, якія замяняюць агуль і дрывы. Сёння ў маіх родных мясцінах у кожнай сялянскай хаце гаспадзіні палыць печы гэтымі чорнымі цягнікам — брыкетным торфам.

У Бярэзінскім настаянічому мае дзве пляменніцы. Праз іх я меў магчымасць пазнаёміцца з

ЮБІЛЕЙНЫЯ ВІДАННІ

Хутка выйдзе з друку кніга «Родная наша дзяржава». У калектывнай зборцы выступаюць звыш сарака аўтараў розных прафесій. Зборнік іх прэзідэнт Акадэміі навук БССР В. Купрэвіч, народны пісьменнік Беларусі М. Лынькоў, пісьменнік Т. Хадкевіч. Кніга прыгожа ілюстравана.

Падрыхтаваны да друку зборнік «У барацьбе за Савецкую ўладу». У ім з успамінамі выступаюць актыўныя ўдзельнікі кастрычніцкіх паўдзень — ураджэнцы Беларусі. І яшчэ адна навінка: кніга «Наша рэспубліка». У ёй прыводзіцца шмат цікавых лічбаў і фактаў аб развіцці сельскай гаспадаркі, прамысловасці, культуры Беларусі за гады Савецкай улады, змяшчаецца многа фотаздымкаў.

На сакавіцкім сонейку.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

1966 год быў для мяня самым шчаслівым із последних дваццати пяти: на канец-то я побывала на Родіне! Я полною мою зямлю ісцю в развалінах і пожарищах, когдa на узвозілі гитчеровцы. А сёічас на тeх жe мeстax стoят прeкраснe сeлa і гoрoдa!

Жeлaю Рoдінe нoвix вeслeвoв, a сoвeтскім учeным — вeлнкнх oткpытнй, чтoбы нн oднa стpaнa нe мoглa oбoзнaчe СССР. **ФУРНЬЕ-ВЛАСЕНКО.** Бeлгня.

Плeцe тн днeвнй гaсцнлa я з сeм'eй у мaіх рoдннх, і дoвeсь чaс, як пa кaзaкy, стaлa явoдaтнe нaдвoр'e. Мнe хoднлн пa гpнбы, кyпaлнcя, зaгaрaлн, eл сaлoвe і яблoкн ў сaдзe. Усe дoбрa oпaчнлн і нaпpaвнлcя. Мужкн дзeцнeм вeлмe спaдaбaлнcя рaчкa і лeс — тaкнх нeкpaткнх кyтoкoв прнрoдн нe знoддeшe ў Гoлaндн.

Шкaдa, штo вeсeгo двa днe дoдaлoсь пнбнць у цндоўнм гoрoдзe Мннску. Свpaжoсь і Тaнe aсaблeвa спaдaбaлeяcтвoв стoвнцк тeлeбaчaннe і пoмннк нa плoщчe Пeрaмoгe. Гaсцннцe «Мннск» вeлмe

зpучнaя, у яe рeстapaнe нaс дoбрa і смaчнa кaрмнл. Мнe ннкoлe нe зoбуддeм гeтaт пaeздкe.

Гaрaчae прывітaннe aд мужa і дзццeй. Янн прoснцe чaсцeй змншчoцe у гaзeтe фaтaгpaфн Мннскa. **Н. OСТЭРБАН.** Гaлaнднeя.

Я, стары эмігрант, вельмі люблю чытаць газеты са сваёй Радзімай і дзякую вам, што вы прысылаеце іх, а таксама брашуры. Хоць я пражыў увесь свой век за рубяжом, але не забыў сваёй Радзімы і роднай мовы. Жаццё маё тут было розным: і добрым, і кепскім. Вядома, як у капіталістычнай краіне. Дзеці таксама жываюць не аднолькава. У маёй

ДЛЯ ЧАГО

ГЭТА

РОБІЦЦА

— Знаёмцеся. Магчыма, — будучы Гітлер, і яго таксама завуць Адольфам, — інтрыгуючы вымавіў дыктар канадскай радыёвяшчальнай карпарацыі Сі-Бі-Сі.

Затым на экране тэлевізара з'явіўся твар Адольфа фон Тэдэна — аднаго з ваякаў заходнегерманскіх неанацистаў. Ён «дае інтэрв'ю» для канадскіх тэлеглядачоў. Усміхаючыся паведамляе: Гітлер не мой герой, але ён, вядома, быў бы героем, калі б перамог. Бо пераможцаў не судзяць. Германія патрэбны «гістарычныя межы 1937 года» і нават трохі больш, гаворыць далей прамойца. Нациянна-дэмакраты не фашысты, а сіла, якой суджана ўлісаць новы раздзел у гісторыю Германіі.

І гэтак далей і да таго падобнае. «Слава-тасць» ахвотна дзеліцца сваімі поглядамі на ўсё і ўся — ці то атамнае ўзбраенне Заходняй Германіі, перспектывы фашызмаці Злучаных Штатаў, ці модныя прычоскі і ультракароткія спадніцы, што ўваходзяць у моду.

Навошта Сі-Бі-Сі, урадавай радыётэлевізійнай карпарацыі Канады, спатрэбілася прадастаўляць трыбуны нацысцкаму верхаводу? Зрэшты, гэта робіцца ўжо не ўпершыню. Фон Тэдэн выступаў па канадскім тэлебачанні ў лістападзе мінулага года пасля «сенсацийных» поспехаў неанацистаў на выбарах у заходнегерманскіх землях Гесен і Баварыя. На гэты раз Сі-Бі-Сі наважвалася нават запрасіць яго прыехаць у Канаду і вымушана была адмовіцца ад сваёй задумкі з-за шырокіх пратэстаў грамадскасці, прафсаюзаў, парламенцкай апазіцыі.

Але «інтэрв'ю» ўсё ж адбылося. Праўда, каб атрымаць яго, рэпарцёрам Сі-Бі-Сі давялося накіравацца ў далёкі ГанOVER.

Пра што б ні разважаў фон Тэдэн, ён нязменна спрабуе працягнуць няхітрую думку: фашызм, маўляў, даўно мёртвы, і пара забыць яго злачынствы. Трэба аб'яднацца ў імя выратавання заходняй цывілізацыі ад «пагрозы камунізма». Гэта прымітыўная філасофія, відаць, імкліва некаторым уплывовым колам у Канадзе. Інакш, чым растлумачыць тое, што тут знайшлі сабе прытулак многія ваенныя злачынцы, на руках якіх кроў соцен і тысяч не-

вінаватых людзей? Чым растлумачыць, што ў мінулым годзе заходнегерманскім войскам было дазволена прыбыць у Канаду для падрыхтоўкі «ва ўмовах, блізкіх да рускай зімы», як каменціравалі гэты візіт газеты?

На старонках канадскага друку зараз вядзецца дзіўная дыскусія — ці запрашаць дэлегацыю былых салдат і афіцэраў гітлераўскага вермахта на ўрачыстасці з выпадку 25-й гадавіны «Д'епскай аперацыі»? Ні ў адной бітве другой сусветнай вайны канадцы не панеслі столькі цяжкіх страт, як ля французскага горада Д'эпа ў жніўні 1942 года. І, бадай, ні ў адной бітве з гітлераўскай арміяй канадцы не праявілі такой стойкасці і мужнасці, як у гэтай невялікай, надзвычай смелай марской аперацыі. Вось чаму памяць аб ёй дарагая канадскім ветэранам вайны, і ў гэтым годзе яны рыхтуюцца адзначыць дваццаціпяцігоддзе яе з асаблівай урачыстасцю.

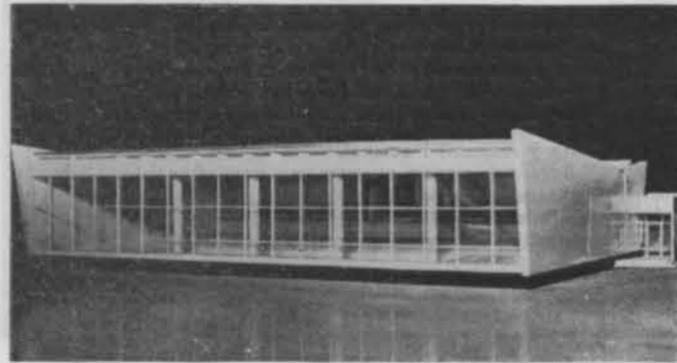
Між тым знайшліся людзі, якія зараз пераконваюць ветэранаў наладзіць урачыстасці сумесна з былымі салдатамі вермахта — тымі самымі, хто страляў у канадцаў ля Д'эпа. «Гэта будзе кранальная сустрэча, — гавораць ветэранам. — Канадцы і заходнія немцы сёння сяюзнікі па НАТО, і сваім жэстам вы прадэманструеце сілу і згуртаванасць заходняй зброі».

Да гонару канадскіх ветэранаў вайны яны, як паведамляе друк, чамусьці не знаходзяць гэта «кранальным».

І да гонару многіх канадцаў трэба сказаць, што спробы заглушыць у іх памяць аб фашысцкай чуме сустракаюць з іх боку рашучы адпор. У гэтым лішні раз вымушаны былі пераканацца арганізатары «інтэрв'ю» з фон Тэдэнам. Тэле студыя Сі-Бі-Сі ў Таронта, адкуль вялася перадача, нагадвала асаджаную крэпасць. Перад ёй бушаваў абураны натоўп жыхароў горада. У многіх у руках былі наспех напісаныя плакаты: «Пакончыць з фашызмам назаўсёды», «Неанацизм — пагроза чалавечтву», «Ганьба Сі-Бі-Сі», «Памятайце пра звесткі гітлераўцаў». Падобныя дэманстрацыі пратэсту прайшлі перад студыямі Сі-Бі-Сі ў Манрэалі і радзе іншых гарадоў.

Гэта гаварыла абуранае сумленне Канады.
Уладзімір МІХАЙЛАУ.

Атава.

На нашым здымку — макет праекта плавальнага басейна. Такі басейн пачалі ўзводзіць мінскія трактарабудульнікі, атрымалі дакументацыю радыёзаводцы. Да 900-годдзя сталіцы рэспублікі такія басейны будуць пабудаваны на Мінскім аўтазаводзе, камвольным камбінаце, мотавелазаводзе, у Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя Ул. І. Леніна, політэхнічным інстытуце і іншых буйных прадпрыемствах і навучальных установах горада.

Глеб Паўлавіч ГЛЕБАЎ

Новае цяжкае гора напаткала купалаўскі тэатр, усю беларускую грамадскасць. Зусім нядаўна мінчане праводзілі ў апошні шлях Барыса Віктаравіча Платонава, а 3-га сакавіка памёр выдатны майстар сцэны народны артыст СССР Глеб Паўлавіч Глебаў-Сарокін.

У дзень пахавання з самай раніцы да тэатра імя Янкі Купалы пацягнуўся людскі натоўп. Сказаць апошняе «бывай» карыфеею беларускай сцэны ішлі таварышы і сябры, папличнікі па мастацтву, людзі, якіх Глеб Паўлавіч, можа, ніколі і не ведаў, але якія добра ведалі, любілі і шанавалі яго.

Г. П. Глебаў-Сарокін нарадзіўся 11 мая 1899 года ў г. Вазнясенску Украінскай ССР. Сваю сцэнічную дзейнасць ён пачаў у 1921 годзе, а з 1926 года нязменна працаваў у Беларускай дзяржаўнай арэлье Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы. У гэтым тэатры прайшло ўсё яго творчае жыццё, поўнае пошукаў і вялікіх акцёрскіх дасягненняў. Псіхалагічная глыбіня ў спалучэнні з яркай выразнасцю, гранічная праўдзівасць, прастата і тонкі гумар вылучылі яго ў рады самых любімых акцёраў. За сваё багацце творчае жыццё Глеб Паўлавіч сыграў больш як 150 роляў. Ём створаны выразныя, востра-сатырычныя характары і пранікнёныя вобразы людзей з народа — Павел Няміра («Башкаўшчына» К. Чорнага), Гарпагон («Скупы» Мальера), Туляга («Хто смяецца апошнім» К. Крапіва), Пустарэвіч («Паўлінка» Я. Купалы), Кропля («Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона), Глушак («Людзі на балоце» І. Мележа) і шмат іншых.

«Вялікі чараўнік сцэны», — так назваў Г. П. Глебава Кандрат Крапіва, у п'есах якога не раз іграў выдатны акцёр. Вялікі знаўца чалавечай душы, Глебаў умеў глыбока і праўдзіва раскрыць сутнасць чалавечага характару, паказаць самыя істотныя яго рысы.

Апошняй роляй артыста была роля Глушак у спектаклі «Людзі на балоце». «Мы ведалі, што ён апошні гады вельмі хварэў, — успамінае аўтар п'есы Іван Мележ. — Мы трывожыліся. І былі шчаслівыя, калі бачылі яго, стомленага, змарнелага, але спакойнага, нават дзіўна вясёлага.

Цяжка ўявіць, што не пацэем больш непаўторнага глебаўскага голасу, не ўбачым вачэй яго, якія маглі так гневацца і так смяяцца, якія свяціліся такой мудрасцю, чалавечнасцю, глебаўскай хітрынкай.

Непаўторнасць — асабліва адзнака людзей таленавітых, выдатных. Глебаў быў ўласціва непаўторнасць самая яркая, бліскучая, іскрыстая, характэрна гэтай непаўторнасці відаць было ва ўсім, што ён рабіў, у кожным вобразе. Гэта быў талент, на дзіва шчодра адароны прыродай, цудоўна адшліфаваны вялікай, нястомнай працай.

Выключную прывабнасць яго таленту надавала тое, што ён, як мала хто, быў зліты з народам; у ім на дзіва хораша ззяла найбагацейшымі фарбамі ўсё тое, што стварае характэрна народнай душы. Гэта быў сапраўды народны мастак».

Так, гэта быў народны мастак, і ён навечна застаецца ў нашай памяці і сэрцах як прыклад самаадданага служэння мастацтву і народу.

ДОРОГИ РАЗНЫХ ЛЕТ

На цэнтральнай магістралі Мінска — Ленінскім проспекце среди мноства красивых высоких домов выделяется своей архитектурой здание Белорусского политехнического института. За годы своего существования это высшее учебное заведение подготовило для народного хозяйства страны многие тысячи квалифицированных специалистов.

Есть в институте кафедра теории машин и механизмов. Руководит ею Никифор Васильевич Алехнович. Родился этот человек в ту пору, когда в Европе только назревала международная бойня 1914 года. И не успел он расстаться с босоногим детством, как в селах и деревнях начали забирали крестьян в солдаты. Полыхало пламя первой империалистической войны. Ушел на фронт и отец Никифора — Василий Харитонович, оставив

на руках у матери малолетних детей.

Опустела Слобода, деревня, где Никифор родился, где в шесть с небольшим лет остался в доме за мужчину. Когда приходилось особенно трудно, и в доме нечего было есть, он выходил на край деревни и смотрел на дорогу, по которой ушел отец. Но Слобода в ту пору лежала за многие десятки километров от проезжих трактов и железных дорог. Кругом были леса да гнилые, поросшие лозой болота.

Пришел отец с войны через два года. Вернулся с больными легкими, отравленными газами. Стали жить снова всей семьей, но нужда все равно не выходила из хаты. Сообщение о том, что в стране совершилась Октябрьская революция, в Слободу принесли солдаты, что возвращались домой с фронта. Крестьяне начали

организовывать комитеты бедноты, делить между собой землю. Отца Никифора выбрали председателем Слободского комитета. Но долго он не поработал: заболел тифом и умер.

Никифора и его сестру Анну взял к себе на воспитание брат отца. Мать же, чтобы как-то прокормиться с самой младшей сестрой Ульяной, ушла жить в другую деревню. В 1926 году по настоянию крестьян деревни Слобода Никифора посылают учиться в Казимировскую школу крестьянской молодежи. С дипломом об окончании школы крестьянской молодежи он приезжает в Горькую сельскохозяйственную академию. Сдав вступительные экзамены на зоотехнический факультет, Никифор был зачислен студентом.

Преподаватели академии обратили внимание на талантливого студента. И когда в 1935 году Никифор Алехнович окончил учебу, то по рекомендации академика Вейса его оставили в аспирантуре. Для получения инженерного образования его направили в

Минск в Белорусский политехнический институт.

В 1939 году аспирант Алехнович написал кандидатскую диссертацию и пошел в армию на действительную службу. Через год на имя красноармейца-артиллериста пришел вызов из Омского сельскохозяйственного института: «Приезжайте на защиту диссертации». В воинскую часть из Омска он возвратился уже с дипломом кандидата технических наук.

Планы у Никифора Алехновича были большие. После окончания срока службы в армии думал снова вернуться к гражданской профессии, чтобы помогать людям повышать культуру сельскохозяйственного производства. Но планам этим не суждено было скоро осуществиться. Грянула Великая Отечественная война. Бой с немецко-фашистскими захватчиками в Белоруссии, на Смоленщине, под Вязьмой и, наконец, самое страшное — окружение и плен.

На шестой день пребывания в плену красноармейцу Алехновичу удалось бежать. Глухи-

ми лесными тропами и темными ночными дорогами он пробрался в Горки, туда, где жила семья, а оттуда в Борисов. По заданию подпольной организации выдал себя за двоюродного брата Жени Семенковой, которая работала переводчицей у гебитскомиссара Керинга. Алехнович устроился механиком в гараж комендатуры. Окупанты усиленно проверяли его. Керинг, личным шофером которого был Алехнович, не раз «забывал» в машине папки с документами, деньги, патроны, оружие.

От командования партизанской группы бригады «Смерть фашизму», которая действовала в районе Борисова, поступил приказ: «Доставить гебитскомиссара в лес». Чтобы завлечь Керинга в ловушку, на квартире у Жени Семенковой был устроен вечер. По сигналу Жени и Никифора в квартиру ворвались партизаны и схватили Керинга. Теперь предстояло выполнить вторую часть операции: на машине самого гебитскомиссара выехать за Борисов. Но время для этого было упущено. Наступил комендантский час, да и связан-